

Kjære dere!

Nå er det en liten stund siden sist vennebrev. De siste månedene i Jinka har vært travle. Etter at dr Belachaw reiste i slutten av mai, var Bjarte alene kirurg i to uker før det kom en ny etiopisk kirurg, dr Melkamu. Den siste uken før han kom var Helen og barna i Addis, slik at jeg var alene i Jinka. Siden det ikke gikk fly, var planen at jeg skulle kjøre til Addis for å hente dem med bil etter at dr Melkamu hadde kommet.

Dagen før dr Melkamu kom med bil fra Addis sammen med jordmor Elisa, reiste noen misjonærer fra Jinka med bil nordover. Jeg hørte de kjørte om morgenen før jeg gikk på sykehuset, og fikk det for meg at jeg måtte be for dem og turen. Så gikk jeg på sykehuset og startet med dagens program.

Like før vi skulle begynne på en operasjon, kom det telefon til sykehuset med beskjed om at bilen med misjonærene hadde veltet. Han som ringte sa ingenting om hvor dette hadde skjedd, eller om de var skadet, men bilen hadde gått rundt flere ganger. Jeg visste nå at dr Melkamu var på vei til Jinka fra Arba Minch sammen med jordmor Elisa, men vi fikk ikke tak i dem, så informerte jeg feltlederen vår Osvald Hindenes, og vi ble enig om at vi skulle sende en bil etter dem fra Jinka. Det var ca 4 timer fra de kjørte fra Jinka til telefonen kom, slik at de kunne være helt i Konso. Hos oss hadde vi nå kun vår gamle trofaste og slitne Hilux (elsket av Johannes som av en eller annen merkelig grunn, kaller den "giftebilen"), men bibelskolelæreren Christian Lund Pedersen, som nettopp hadde kommet fra Addis med sin familie, hadde en Landcruiser. Dr Yared og meg fylte Hiluxen med gips, bandasjemateriell, intravenøs væske, venekanyler, morfin, sutursett, og diverse, før vi kjørte til bibelskolen og rekvirerte Landcruiseren der. Mens vi var der ringte Osvald Hindenes tilbake og fortalte at misjonærene som hadde veltet var fysisk uskadede, men bilen var ganske ødelagt og de satt på et hotell i Konso og ventet på oss. Vi kjørte derfor til Konso om ettermiddagen, traff dr Melkamu og jordmor Elisa på veien, og fant så misjonærene som hadde veltet på hotellet i Konso med kun mindre skrubbsår. Etter å ha sett bilen, og hørt at den gikk flere ganger rundt, først fremover, også til siden, kan det ikke være tvil om at det var et Guds under at ikke menneskeliv gikk tapt.

Bilen etter ulykken. Ingen tvil om at Toyota lager solide biler!

Dessverre skjer det av og til at misjonærer blir innblandet i bilulykker. Trafikken her er ubeskrivelig og veiene av svært varierende standard. Vi takker Gud for at vi ikke har vært innblandet i noen ulykker, og ber om at vi må bli forskånet fra det i fremtiden også.

Enkelte steder er det slik at hvis du kjører på noen personer, vil folk der ta loven i egen hånd, og rett og slett angripe bilen og dem som kjører i den. Slike steder kan det være best å ikke stoppe hvis man blir innblandet i bilulykke, men kjøre til nærmeste politistasjon. Mange steder, og spesielt sør for Konso er barna uten respekt for bilene. De løper ut i veien mot bilene, omtrent som noen hunder gjør hjemme i Norge, men de har nok ikke de refleksene og hurtigheten hundene har, og vi kjenner misjonærer som har kjørt på barn som plutselig har sprunget ut i veien foran bilen.

I Konso sov vi på et billig hotell, før vi kjørte videre neste dag, dr Yared, misjonærene som hadde veltet og meg. Vi skulle til Addis, og den vanlige veien går nordover til Arba Minch. Noen kilometer nord for Konso hadde elven tatt med seg elvebreddene og gjort det umulig å krysse, vi valgte da å snu, kjøre tilbake til Konso og østover til Yavello for å ta Moyale-veien nordover.

Elva har tatt veien.

Turen via Yavello, Dilla, med overnatting i Awasa, og videre til Addis neste dag, gikk helt fint, kun en punktering.

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

I Yavello har de dromedarer, og asfaltvei.

I Addis Abeba var vi denne gangen en ukes tid sammen, før vi igjen kjørte sørover. I Addis feiret vi 4-årsdagen til Johannes og Juliana hadde skoleavslutning.

Johannes fyller 4 år, og feirer på skoleheimen i Addis.

2. klasse opptrer under skoleavslutningen.

21. juni reiste vi fra Addis til Jinka sammen med to canadiske volontører, Tyler og Allison Rousell. Han er altnuligmann og skulle hjelpe til med bygging av det nye gjestehuset og vedlikehold på sykehuset. Hun er sykepleier og skulle hjelpe til på sykehuset. Tyler og Allison har sin egen internettside, der kan dere selv lese hvordan de opplevde Jinka. <http://www.rousell.keepandshare.com>. Tyler og Allison er på reise jorden rundt for ett års tid, og på veien hjelper de til i ulike misjonssammenhenger. Etter Etiopia er de på vei til India, de var til stor glede og velsignelse for oss.

Mens vi var i Addis fikk vi beskjed om at det hadde vært flom i Jinka. Noen mennesker hadde omkommet, flere hus og en del buskap var tatt av elva og mye mark hadde blitt ødelagt. Bybrua, den ene bensinstasjonen, og et av hotellene hadde også blitt ødelagt. Det er ufattelige krefter i vannmassene og det var godt at det var dag og ikke natt når det stod på som verst.

Broen er ødelagt, og folk går over til fots.

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

Halve bananplantasjen til bibelskolen var også ødelagt.

29. juni kom det besøk fra Arendal. Inger Johanne, Olaf og Inger-Lill Raundalen kom for å besøke oss. De var ti dager i Jinka, Olaf hjalp til på sykehuset med reparasjoner og vedlikehold, og var til stor nytte og glede.

Olaf på jobb

Sammen fikk vi en tur inn i Mago parken, og sett litt av naturen og dyrelivet der, og enda viktigere, en tur til Shaba utenfor Key Afer og besøkt Banna stammen og delta i deres gudstjeneste der.

Både Tyler og Bjarte fikk komme med vitnesbyrd, og etterpå var det kirkekaffe.

Bannakaffe.

Under kaffen foretrakk Johannes å leke med bilene sine, han er glad i etiopisk gjørme (tjikka), og hvis han ikke finner det, kan han lage tjikka'en selv.

Johannes lager tjikka

Jevnlig samles en liten flokk til gudstjeneste ved en liten kirke i Banna-land. De får besøk fra en evangelist fra nærmeste by, Key Afer. Når vi kjørte dit, var vi først innom kirken i Key

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

Afer, og fikk med oss både evangelist og kirkekor før vi kjørte videre innover til Shaba. Kirkekoret satt bak i bagasjerommet på Landcruiseren og sang hele veien inn.

Kirken i Shaba.

I slutten av juli reiste vi på ferie. Vi kjørte da til Arba Minch, turen gikk fint, vi hadde bare en punktering underveis.

Punktering i Woito-dalen

I Arba Minch har NLM et greit gjestehus som vi bodde på. Det er en stor tomt der, det er teknisk høyskole der, verksted der de lager tre ting, bl.a kjøkken møbler, diverse skap, stoler, bord, de har fått en del maskiner fra Norge. De har et metall verksted og et bilverksted, som nå skal være Toyota verksted. Mekane Yesus kirken var også inne på det området, vi var der på gudstjeneste på søndagen, kirka var for liten, så det var laga til utenfor med presenning og benker.

Det er to store innsjøer i Arba Minch, Abbay og Chamo, mandag var vi på båttur på Chamo sjøen, da fikk vi se flodhester og krokodiller. Vi så sikkert 30 store krokodiller, det var fasinerende å se, Johannes ville ut av båten og opp på land for å se nærmere på krokodillene og flodhestene, men vi holdt oss i båten, det var vel det tryggeste. Vi så også flere store fiskeørner.

Krokodillene ligger med gapet åpent for å avkjøle seg.

Tirsdag stod vi tidlig opp, kvart over fem, da var det klart for safari i nasjonalparken, Nech Sar, det betyr hvitt gress og når vi kom et stykke inn i parken skjønte vi hvordan den hadde fått navnet sitt. Vi så først noen bavianer, men de er det mange av i området der, så det var ikke så spennende. Etter en stund så vi, til Julianas og Johannes sin store begeistring, Pumba, Pumba er et villsvin og er kjent fra Løvenes konge filmene. Vi kjørte i flott natur, jungelaktig skog, tre med lianer, utsikt over sjøene, og etter hvert kom vi til noen flotte sletter. På slettene fikk vi se mange sebraer, flotte dyr, med sine svarte og hvite striper, helt like, men allikevel forskjellig mønster på alle sammen, enda et av Guds store under i skaperverket.

Vi fikk også se gaseller, mange små dik-diker, en kudu, to heartbeest ,flere villsvin, bavianer, en skilpadde og ikke minst løvespor. Det var Tyler, Allison og Juliana, som satt på taket av landcruiseren, som oppdaga løvesporene. Det var artig å se, det er mange løver i parken, men vi var nok for seint ute til å få se de, da måtte vi nok vært der inne i grålysningen.

Løvespor og Julianaspor.

Vi kjørte også til en varm kilde, det var skikkelig varmt vann der. Vi hadde en flott dag i parken, nesten litt uvirkelig å se slike dyr i virkeligheten, uten at det er en dyrepark.

På onsdag var vi innom synodekontoret og hilste på folk der, vi traff synodepresidenten, Qes ketema, og han inviterte oss på middag om kvelden. Det var hyggelig å få prate litt med han, det var første gang vi hilste på han. Han fortalte om arbeidet i sør-vest synoden, det er ca. 350 kirker og over 450 prekesteder, 150 evangelister og mellom 70 og 80 prester, det sier seg selv at ressursene er mye mindre enn behovet. Han selv hadde jobbet i mange år uten ferie og har en krevende jobb. I august er det valg av ny synode president, han har nå hatt en periode på fire år, han kunne godt tenke seg mer teologisk utdanning, mens syns også det var vanskelig å si nei til å fortsette. Han fortalte om da han ble kristen. Hans foreldre var kristne, men under kommunist-tiden var det vanskelige forhold for de kristne i landet her, og han var da borte fra Gud inntil han var på et kristent møte, satt helt bakerst, og ble truffet i hjertet av ordet der Jesus sier: Jeg er livets brød. Han vendte tilbake til Gud og sa også til sine foreldre at de måtte vende om til Gud, siden har han viet sitt liv til Guds rikes arbeid i Etiopia.

Etter noen dager i Arba Minch reiste vi til Awasa og ferieplassen, der er det godt å være. Vi slapper av, nyter å ha ferie, bader, ser på flodhester, apekatter, flotte fugler og ikke fullt så flotte hyener. Det har vært mange flodhester rett utenfor ferieplassen nå, en dag kunne vi se på en hel familie, to store flodhester og to barn, Bjarte var tålmodig med kameraet og fikk noen fine flodhest bilder.

Flodhest rett utenfor ferieplassen i Awasa.

Til vår store skuffelse var det store badebassenget tomt for vann når vi kom, de ventet på klor fra Addis, før det kunne fylles igjen. Bjarte fikk i oppgave å finne ut hvor mye klor som skulle tilsettes, det var ikke helt enkelt for klor kom som pellets i en tønne, uten beskrivelse av konsentrasjonen, så det var bare å prøve seg fram. Nå har vi basseng med vann og med klor og diverse andre kjemikalier, og vi bader og har det gøy.

Fra Sykehuset

Jeg har nå arbeidet i Jinka i 7 måneder. På denne tiden har jeg vært sammen med 4 forskjellige norske leger, 4 forskjellige etiopiske spesialister og til sammen en måned har jeg vært eneste kirurg ved sykehuset.

Arbeidet har vært slitsomt, men givende. Pasienter og pårørendes takknemlighet er det som gjør det meningsfullt å være i Jinka. Jeg husker spesielt en kvinne i 20 årene som kom til sykehuset langveisfra, hun hadde falt ned fra et tre og pådratt seg et åpent brudd i albue og underarm på høyre side. Når hun kom til sykehuset var bruddet allerede flere dager gammelt og det var infisert, både med puss og fluelarver. Armen hadde dårlig blodsirkulasjon, og jeg ble nødt til å amputere den like over albueleddet. Det tok lang tid før hun kom seg etter operasjonen og infeksjonen, men den dagen hun skulle reise, tok hun tak i meg med sin venstre hånd og kysset armene mine.

I løpet av disse syv månedene har jeg gjort 198 operasjoner som hovedoperatør, av disse har 146 vært større operasjoner.

Jeg har operert fem pasienter med fistel fra urinblære til skjeden etter fødselsskade, og alle ble tørre. Her opererer jeg sammen med Allison, vår canadiske ER-nurse og volontør.

Allison hjalp meg med kirurgien, og Tyler hjalp til med diverse ting både på sykehuset og i gjestehuset vårt. Blant annet monterte Olaf og Tyler den nye operasjonslampen vår

21 keisersnitt har det blitt, av disse er det kun en som var planlagt, resten var hasteoperasjoner. I tillegg har jeg også operert 4 uterusruptur, det er når livmoren sprekker på grunn av langvarig og vanskelig fødsel. Barnet er da nesten alltid dødt og ligger i bukhulen.

Før keisersnittet settes ryggmargsbedøvelse

Kirurgen må selv vaske operasjonsområdet

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

Ved keisersnitt gjelder det å få ut barnet trygt og så raskt som mulig, det tar kun et par minutter.

Etter litt oksygen er barnet klart til å vises frem til mor..

Livmoren lukkes, før muskelhinne og hud kan sys

Mor og barn etter keisersnitt

Av de litt mer sjeldne tingene er hydatidcystene. Det er en parasitt sykdom som lager svære cyster inne i kroppen, som regel i lever, men det kan også være andre steder. Fire slike operasjoner har jeg gjort. Når vi opererer slikt må vi være svært forsiktige så vi ikke søler med cystevæsken, da kan pasientene få sjokk, og risikoen for at cysten kommer tilbake er stor.

Cysteinneholdet etter fjerning av en hydatidcyste

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

Det er mye skadekirurgi, både ortopedisk med brudd og seneskader, og stikkskader, da særlig i buken. Syv håndskader med senesuturer har det vært, og tre lårbensbrudd som jeg har satt plate på. Totalt 31 ortopediske operasjoner.

Håndskade

Lårbensbrudd med plater og skruer

*Vennebrev - juni og juli 2007
Helen og Bjarte Andersen - Etiopia*

53 gastrokirurgisk inngrep har det blitt, av disse er det mye brokk i ulike varianter, stikkskader og diverse tarmobstruksjoner. To ganger har jeg nå operert pasienter med situs inversus, det er med organene speilvendt, som hadde tarmobstruksjon, men begge gangene hadde jeg dessverre ikke kameraet med.

Ellers er det en del fjerning av prostata, som vi gjør på den gamle måten med å åpne urinblæren i stedet for å gå gjennom urinrøret. Vi har også hatt flere pasienter med blæresten, og da er det ikke småsten vi snakker om.

Blæresten, for å få ut denne måtte jeg hente den største frakturholdetange vi hadde på lageret.

To operasjoner har jeg nok gjort her som er gjort for første gang i distriktet, som jeg nevnte tidligere gjorde jeg en diagnostisk laparoskopi med et cystoskop, og nylig gjorde jeg en hemoroideoperasjon med stapler (a.m. Longo) på en pasient som hadde vært på flere sykehus, også i Kenya uten å få hjelp. Det er moro når vi kan få til slikt i Jinka.

☹ IKKE SEND EPOST MED VEDLEGG STØRRE ENN 250 KB ☹

Takk til alle som har sendt oss hilsener!

Mange hilsener fra Helen, Bjarte, Juliana og Johannes